

ENRIQUIR-SE O EMPOBRIR-SE AMB EL DEUTE. CRÈDIT PRIVAT I CANVI SOCIAL EN EL MÓN RURAL

Girona, 27-29 de setembre de 2012

Avui és un fet assumit, per a la història social i econòmica, la presència del crèdit privat en les societats rurals, de diferents èpoques i de diferents àrees geogràfiques. Moltes recerques històriques ens presenten una societat d'endeutats, i entre els endeutats és fàcil trobar-hi persones de totes les condicions socials. Els endeutats, doncs, no eren necessàriament rics o pobres. Però, ¿fins a quin punt el crèdit ha pogut influir en els processos concrets d'empobriment i d'enriquiment –i, per tant, a la llarga, de diferenciació social–, que han acabat caracteritzant l'evolució històrica de cada societat? El nostre punt de partida és que les característiques de les institucions del crèdit i la forma com els diferents sectors de la població podien relacionar-se entre ells a partir d'aquestes institucions van poder influir decisivament en la composició dels grups socials i en la seva evolució en el temps. Els sistemes de crèdit, que regulaven l'accés al diner, variaven d'una regió a l'altra, i en el si de cada regió també ha anat variant amb el temps. El seminari vol posar en comú recerques realitzades per a diferents èpoques i països sobre el paper del crèdit en el món rural, vist des d'aquesta perspectiva, amb el convenciment que només la perspectiva d'història comparada permetrà validar les hipòtesis de treball plantejades per a cada cas concret.

Dijous, 27 de setembre

16.00 h – 17.00 h

16.00 h Gilles Postel-Vinay (INRA, EHESS): *Becoming richer or poorer through debt? Examples from France, 1740-1900.*

16.30 h Presentació dels dos projectes de recerca relacionats amb el seminari que actualment s'estan desenvolupant al Centre de Recerca d'Història Rural de la UdG: «Mercat financer i petites ciutats a la Catalunya nord-oriental dels segles XIV-XV» i «Processos d'empobriment i d'enriquiment de les societats rurals. Una via d'anàlisi de les dinàmiques socials en la història». La presentació anirà a càrrec dels respectius investigadors principals: Pere Ortí i Rosa Congost.

17.00 h Pausa

17.30 h – 19.30 h Primera sessió. *Discussant:* Lluís To (UdG)

Mathieu Arnoux (Universitat París-7, EHESS): *Le crédit et la croissance économique. Exemples de la France médiévale.*

Antoni Furió (Universitat de València): *El crèdit al món rural valencià a la baixa Edat Mitjana.*

Pere Ortí (UdG) i Lluís Sales (UdG): *Origen i difusió del crèdit a llarg termini a les petites ciutats i al món rural de la Catalunya baixmedieval.*

Divendres, 28 de setembre

10.00 h – 12.00 h Segona sessió. *Discussant:* Llorenç Ferrer-Alòs (UB)

Gerard Béaur (CNRS, EHESS, CRH, GDRI CRICEC): *Niveau de vie et crédit en Brie aux 17e et 18e siècles. Standard of living and credit in the Brie in 17th and 18th centuries.*

Thomas Brennan (Acadèmia Naval dels Estats Units): *Credit and Economic Power in Eighteenth-Century Champagne.*

Laurent Herment (EHESS, GDRI CRICEC): *La fortune d'Elisabeth Lambert (1733-1803). Fortune and Misfortunes of Elisabeth Lambert (1733-1803).*

12.00 h Pausa

12.30 h – 14.00 h Tercera sessió. *Discussant:* Fabrice Boudjaaba (CNRS, Université Rennes 2)

Tim Le Goff (Universitat de York, Toronto): *Loans or land? Risk and Choice in the investments of the Hôpital Général of Dijon in the eighteenth century.*

Carmen Hernández López (Universitat de Castella-la Manxa): *El crédito rural en las tierras de la Mancha Oriental (Munera 1751-1761).*

16.00 h – 18.00 h Quarta sessió. *Discussant:* Pablo F. Luna (Universitat París 4-Sorbona)

Laurence Fontaine (CNRS, Centre Maurice Halbwachs): *Le crédit dans les stratégies de survie des pauvres. Dialogue entre l'Europe moderne et l'Inde contemporaine.*

Rosa Congost i Sebastià Villalon (UdG): *L'impacte de la reducció dels interessos dels censals sobre els diferents grups socials i sobre el pas del censal al debitori (1750-1830).*

Núria Sala i Vila (UdG): *El reclamo de rebaja de los intereses de los censos consignativos en los tempranos proyectos liberales en los Andes.*

18.00 h Lliurament del Premi Mestall (atorgat per l'Associació d'Història Rural a treballs de recerca d'alumnes de secundària)

18.15 h Pausa

18.30 h – 20.30 h Cinquena sessió. *Discussant:* Enric Tello (UB)

Matts Olson i Patrick Svensson (Universitat de Lund): *Enclosures, loans and commercial farming. A village study of south Sweden 1790-1845.*

Johannes Bracht (WWU): *Growth and decline in a rural society. An analysis of economic decisions including debts, savings and investment in landed property in a prospering German parish (19th century).*

Nadine Vivier (Universitat de Maine, CERHIO, GDRI CRICEC): *Credit in Rural France in 1866.*

ENRIQUECERSE O EMPOBRERSE CON LA DEUDA. CRÉDITO PRIVADO Y CAMBIO SOCIAL EN EL MUNDO RURAL

Girona, 27-29 de septiembre de 2012

Hoy es un hecho asumido, para la historia social y económica, la presencia del crédito privado en las sociedades rurales de diferentes épocas y de diferentes áreas geográficas. Muchas investigaciones históricas nos presentan una sociedad de endeudados, y entre los endeudados es fácil encontrar personas de todas las condiciones sociales. Los deudores, pues, no eran necesariamente ricos o pobres. Pero, ¿hasta qué punto el crédito ha podido influir en los procesos concretos de empobrecimiento y de enriquecimiento –y, por tanto, a la larga, de diferenciación social– que han acabado caracterizando la evolución histórica de cada sociedad? Nuestro punto de partida es que las características de las instituciones del crédito y la forma como los distintos sectores de la población podían relacionarse entre ellos a partir de estas instituciones pudieron influir decisivamente en la composición de los grupos sociales y su evolución en el tiempo. Los sistemas de crédito, que regulaban el acceso al dinero, variaban de una región a otra, y en el seno de cada región también han ido variando con el tiempo. El seminario quiere poner en común investigaciones realizadas para diferentes épocas y países sobre el papel del crédito en el mundo rural, visto desde esta perspectiva, con el convencimiento de que sólo la perspectiva de la historia comparada permitirá validar las hipótesis de trabajo planteadas para cada caso concreto.

Dissabte, 29 de setembre

9.00 h – 11.30 h Sisena sessió. *Discussant:* Enric Saguer (UdG)

Ricard García Orallo (UdG): *Les hipoteques dels rics. Endeutament i mobilitat social descendent de les elits a la Catalunya rural de finals del segle XIX.*

Ángel Pascual Martínez Soto i Susana Martínez Rodríguez (Universitat de Múrcia): *Los pósitos, ¿una banca para pobres?: la supervivencia de las instituciones de microcrédito en el mundo rural español 1900-1950.*

Elisabeta Novello (Universitat de Pàdua): *Credit and land reclamation works in Veneto (19th-20th centuries).*

Catherine Brégianni (Acadèmia d'Atenes): *Crédit agricole et stratégies politico-économiques en Grèce durant l'entre-deux-guerres.*

11.30 h Pausa

12.00 h – 14.00 h Conclusions del seminari, a càrrec de Maurice Aymard (MSH, EHESS).

Debat general.

Organització / Organización / Organized by:

El seminari s'emmarca en el desenvolupament de dos projectes del Ministeri que s'estan desenvolupant en el si del Centre de Recerca d'Història Rural:

HAR2011-25077: *Processos d'empobriment i d'enriquiment de les societats rurals. Una via d'anàlisi de les dinàmiques socials en la història.* Investigadora principal: Rosa Congost

HAR2011-27121: *Mercat financer i petites ciutats a la Catalunya nord-oriental dels segles XIV i XV.* Investigador principal: Pere Ortí

I constitueix una de les activitats programades en el marc de la xarxa internacional

INTERNATIONAL SCIENTIFIC COORDINATION NETWORK (GDRI) "CRISSES AND CHANGES IN THE EUROPEAN COUNTRYSIDE IN THE LONG RUN" (CRICEC)

Altres institucions participants:

CENTRE NATIONAL DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE (CNRS), UNIVERSIDAD DE CASTILLA – LA MANCHA
ÉCOLE DES HAUTES ÉTUDES EN SCIENCES SOCIALES (EHESS) UNIVERSIDADE NOVA DE LISBOA (UNL)
UNIVERSITÉ RENNES 2 FUNDAÇÃO PARA A CIÊNCIA E TECNOLOGIA (FCT)
WESTFÄLISCHE WILHELMS-UNIVERSITÄT MÜNSTER (WWU) UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI PADOVA
KATHOLIEKE UNIVERSITEIT TEUWEN (K.U. Leuven) LUND UNIVERSITY
FONDS WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK – VLAANDEREN (FWO)

Coordinació / Coordinación / Coordination: Gerard Béaur, Rosa Congost i Pere Ortí

Lloc de realització / Lugar de realización / Place: Facultat de Lletres de la UdG (Pl. Ferrater Mora, 1, Girona)

Preu de matrícula / Precio de matrícula / Fee: 30 €

Gratuit per als estudiants de la UdG i socis de l'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines i/o de la Sociedad Española de Historia Agraria (SEHA) / Gratuito para estudiantes de la UdG y socios de la Asociación d'Història Rural de les Comarques Gironines y/o de la Sociedad Española de Historia Agraria (SEHA) / Free for the students of the University of Girona and the members of Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines or Sociedad Española de Historia Agraria (SEHA)

La Facultat de Lletres de la UdG convalida l'assistència i avaluació del seminari amb 1 crèdit de lliure elecció.

Aquest seminari forma part dels Tallers de Recerca del Màster Inicial a la Recerca en Humanitats, Història, Art, Filosofia, Llengua i Literatura (UdG, Facultat de Lletres).

Més informació / Más información / More information:

Secretaria del Centre de Recerca d'Història Rural (Institut de Recerca Històrica). Facultat de Lletres. Pl. Ferrater Mora, 1 - 17071 Girona. Tel (+34) 972 418 945. dir.ih@udg.edu

XXIV Seminari d'Història Econòmica i Social International Scientific Coordination Network (GDRI) "Crises and Changes in the European Countryside in the long run" (CRICEC)

ENRIQUIR-SE O EMPOBRIR-SE AMB EL DEUTE CRÈDIT PRIVAT I CANVI SOCIAL EN EL MÓN RURAL

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ / BOLETO DE INSCRIPCIÓN / INSCRIPTION

Nom / Name: _____

Adreça / Address _____

Població / Town _____ País / Country _____ CP / Postal Code _____

Tel./ Phone _____ @ _____

30 € Transferència bancària / Transferencia bancaria / Bank Transfer: La Caixa IBAN: ES29 2100 8332 2123 0003 2486 (BIC CAIXESBXXX)

Gratuït / gratuito / free:

Estudiant UdG

Membre de l'AHRCG

Miembro de la SEHA

Feu-nos arribar aquesta butlleta a: / Hagan llegar este boleto a: / Please send this inscription to:
UdG, Centre de Recerca d'Història Rural. Pl. Ferrater Mora, 1, 17071 Girona (Fax +34 972 418 230)

BECOMING RICHER OR POORER THROUGH DEBT. PRIVATE CREDIT AND SOCIAL CHANGE IN THE COUNTRYSIDE

Girona (Spain), 27-29 September 2012

Nowadays Social and Economic History takes for granted that private credit was present in rural societies through time and geography. Many historical researches display a society with plenty of debtors, amongst whom people from all social conditions are found. From this follows that debtors were not necessarily rich or necessarily poor people. However, to which extent can credit have influenced specific enrichment or impoverishment processes, processes that in the long term established social differentiations which shaped the specific historical evolution of each society? Credit systems regulating access to money varied from region to region, and also changed inside them through time. What characteristics credit institutions had, and how different members and groups of the population could be related to each other through these institutions, could have decisively influenced in the composition of social groups itself, and their evolution through time. This seminar aspires to put researches on various times and countries on the role played by credit in the rural world in common. It is pretended to gather researches following the described view, for it is assumed that only the compared perspective will allow the validation of work hypotheses proposed in each specific case.

XXIV Seminari d'Història Econòmica i Social
International Scientific Coordination Network (GDRI)
"Crises and Changes in the European Countryside in the long run" (CRICEC)

ENRIQUIR-SE O EMPOBRIR-SE AMB EL DEUTE CRÈDIT PRIVAT I CANVI SOCIAL EN EL MÓN RURAL

Girona, 27-29 de setembre de 2012

Organitza:

Universitat de Girona
Institut de Recerca Històrica
**Centre de Recerca
d'Història Rural**

**LECOLE
DES HAUTES
ETUDES**
SCIENCES
SOCIALES
GDRI CRICEC

Patrocina:

*fundació
privada:*
**Girona,
Universitat
i futur**

**GOBIERNO
DE ESPAÑA** **MINISTERIO
DE ECONOMÍA
Y COMPETITIVIDAD**
Proyecto HAR2011-25077/HIST
Proyecto HAR2011-27121/HIST